

BESLUT

2019-04-15

Dnr: 18/03803

SAKEN

Morgonstudion, SVT1, 2018-10-23, kl. 6.00–9.10, inslag om stranderosion i Bangladesh; fråga om saklighet

BESLUT

Inslagen frias. De strider inte mot kravet på saklighet.

INSLAGEN

I en så kallad puff för det aktuella inslaget sade programledarna följande.

(Programledare 1) – Vi kommer byta ämne ganska rejält, efter nyheterna kan vi säga, vi ska strax till Bangladesh. Ett fattigt land som befinner sig mitt uppe i de svåra effekterna utav klimatförändringar. I Padmaflodens deltaland är situationen kritisk för miljontals människor. (Programledare 2) – Vår reporter [namn på reporter] och fotograf [namn på fotograf] är på plats i staden Naria där läget är kritiskt. Vi ska prata med dem efter nyheterna som kommer nu.

Samtidigt som inslaget puffades för visades en elektronisk skylt med texten ”Klimatförändringar driver folk på flykt – Mardröm i verkligheten”.

Det aktuella inslaget förekom två gånger i programmet med en påannonsering som var i stort sett likalydande som den så kallade puffen. Samtidigt som inslaget påannonserades visades dock en ny elektronisk skylt med texten ”Bangladesh – Klimatförändringar driver folk på flykt – Framtidsscenario redan nu”.

Reportern berättade att området han befann sig i nyligen drabbats av svåra översvämningar och landerosion. Han uppgav även att en strandremsa på cirka 12 kilometer hade drabbats och 400 hus hade spolats bort i den senaste översvämningen och 20 000 personer hade påverkats. Reportern meddelade att de han pratat med i staden sagt att översvämningarna och erosionen blivit mycket värre de senaste åren.

Reportern beskrev Bangladesh som ett låglänt land och att bara en fjärdedel av landet ligger en meter över havsnivå. Han sa att den stigande havsnivån fick en omedelbar effekt på landet och vidare att lokalbefolkningen var besviken på myndigheterna över att de inte fick någon hjälp. Reportern beskrev att landet var fattigt och resurserna få. Därefter sades följande.

(Programledaren) - Och just de här miljoner människor som tvingas lämna sina byar, vart ska de ta vägen? (Reporter) – Vi har sett redan de senaste åren då att tiotusentals, hundratusentals människor, då många av dem tar sig till huvudstaden Dhaka, som ju är en jättestad, 20–25 miljoner människor där. Och där hamnar många av de här då som nu då kallas för klimatflyktingar, de hamnar i slummen och bor liksom väldigt eländigt.

Inslaget avslutade med att reportern berättade att det enligt myndigheterna i Bangladesh kunde vara så många som 25–30 miljoner människor som tvingas lämna sina hem under de kommande 50 åren på grund av klimatförändringarna.

ANMÄLAN

Enligt anmälaren var det fel att kalla människorna i inslagen för klimatflyktingar. Det är enligt anmälaren i själva verket en del i en naturlig folkflyttning från landsbygd till stad, så kallad urbanisering. Vidare är anmälaren kritisk till att landerosionen i det aktuella området påstods bero på klimatförändringar.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Det finns ett brett vetenskapligt stöd för uppfattningen att Bangladesh geografi innebär att landet är ett av världens mest sårbara för global uppvärmning och klimatförändringar. Bangladesh ligger vid Bengaliska viken, landet är låglänt och består till stor del av ett floddelta. Landet har under lång tid drabbats av översvämningar, monsunregn, cykloner och redan nu finns så kallade klimatflyktingar.

I inslagen från Bangladesh talade reportern om att så många som 25–30 miljoner invånare kunde tvingas lämna sina hem, den uppgiften stöds av bland annat uttalanden som landets tidigare premiärminister gjort i rapporten ”Climate Displacement in Bangladesh”. SVT anser mot den bakgrunden att det var korrekt att tala om klimatflyktingar i inslagen.

På grund av Bangladesh utsatta läge så har många forskare studerat landet och det finns flera rapporter om Bangladesh och klimatförändringar, som pekar på hur landet redan drabbats och kommer att drabbas av den globala uppvärmningen. FN:s klimatpanel IPCC:s utvärdering av kunskapsläget från år 2014 visar

att havet globalt kan komma att stiga med upp till en meter fram till år 2100, för det högsta utsläppsscenariot.

SVT vill framhålla att landerosionen upplevdes ha blivit värre av de boende i området som reportern hade talat med. Att klimatförändringar ökat risken för översvämningar och tillhörande landerosion i Padmafloden beskrivs bland annat i tidskriften Journal of Life and Earth Science. Även andra vederhäftiga nyhetsmedier har beskrivit det som sker i Bangladesh som effekter av klimatförändringar, exempelvis The Guardian och New York Times.

Grundfrågan, att det pågår en klimatförändring i form av ökande medeltemperaturer och att detta medför risker, anser SVT vara tydligt belagd i rapporter från bland annat IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change).

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att SVT i ärendet har visat stöd för de uppgifter som presenterades i inslagen och finner därför inte att vad anmälaren anført medför att inslagen strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Berivan Yildiz, Malin Bergström, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt, Pia Rehnquist och Kristina Åberg efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Gedda

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.